

Nr 29.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avskrivning av visst i flottledsfonden ingående fordringsbelopp; given Stockholms slott den 9 januari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet.

Vid flera tillfällen före 1919 anvisades av riksdagen medel till domänstyrelsens förfogande för flottledsbyggnader. De från statens sida i anslutning härtill vidtagna åtgärderna för vattendrags flottbargörande avsågo i vissa fall vattendrags reglering och upplåtande i enlighet med vederbörande författningar till allmän flottning, men hänförde sig i andra fall till flottleder, vilka på grund av särskilda förhållanden icke reglerats i dylik ordning (kronans enskilda flottleder). I de förstnämnda fallen tillerkändes kronan i vederbörande regleringsutslag rätt att av de flottande såsom ersättning för havda regleringskostnader utfå vissa årliga amorterings- och räntebelopp. Jämväl i de senare fallen ha av de flottande för användande av kronans flottleder uttagits vissa avgifter; detta huvudsakligen i samband med försäljning av virke, avverkat invid sådana flottleder. De i såväl ena som andra fallet inflytande avgifterna för flottningen fingo disponeras för samma ändamål som de av riksdagen anvisade flottledsanslagen.

I fråga om domänstyrelsens räkenskaper m. m. över till flottleders inrättande anvisade medel och till statsverket inflytande avgifter för flottleder förklarade Kungl. Maj:t den 30 augusti 1912, bland annat, att det skulle åligga domänstyrelsen att underställa Kungl. Maj:ts prövning frågor såväl om avskrivning av i styrelsens räkenskaper uppförda kostnader för reglering av flottleder, som ock — i förekommande fall och för särskilda vattendrag — om befrielse för flottande att erlægga amorteringsavgift för från kronans skogar inköpt virke, som framflottades i vattendrag, vilkas flottbargörande bekostats av statsmedel, utan att reglering av desamma efter syn jämlikt gällande flottningsstadga kommit till stånd.

I proposition den 9 januari 1919, nr 62, angående driftkostnader under 1920 för statens domäners fond föreslog Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte besluta, att det belopp av kronans fordringar för anläggningskostnader för flottleder jämte beräknade räntor därå, vilket efter närmare utredning funnes kunna med säkerhet väntas bliva inbetalat, skulle vid 1920 års ingång överföras till statens domäners fond såsom tillgång i denna fond. I skrivelse den 11 juni 1919, nr 323, biföll riksdagen det i nämnda proposition framställda förslaget, varefter Kungl. Maj:t — sedan domänstyrelsen inkommit med utredning om det belopp av kronans fordringar den 31 december 1919 för anläggningskostnader för flottleder jämte beräknade räntor därå, vilket kunde väntas med säkerhet bliva inbetalat (*flottledsfonden*) — den 19 juni 1919 förklarade, bland annat, att kronans kostnader för nybyggnad och underhåll av flottleder skulle från och med 1920 bestridas av domänfondens medel.

Den 13 april 1922 föreskrev Kungl. Maj:t dels att flottledsfonden vid utgången av år 1919 skulle fastställas till ett belopp av 2 794 915 kronor 33 öre, dels ock att för de kronans enskilda flottleder, vilkas värden inginge i flottledsfonden, skulle av domänstyrelsen fastställas amorteringsplaner och utgå amorteringsavgifter.

Sedermera har i anledning av framställningar i ämnet från domänstyrelsen vid ett flertal tillfällen under åren 1923—1944 medgivits, att nedskrivningar med vissa belopp finge företagas av i flottledsfonden ingående fordringar. I enlighet med de uttalanden i avskrivningsfrågan, som gjordes av 1919 års riksdag, har därvid beslut om avskrivning meddelats av Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande, såvitt angår fordringar, uppkomna före flottledsfondens inrättande. I fråga om sådana fordringar däremot, som uppstått efter sagda tidpunkt och sålunda icke uttryckligen omfattas av nämnda riksdagsuttalande, har Kungl. Maj:t innan avskrivningsbeslut meddelats inhämtat medgivande därtill av riksdagen i varje särskilt fall. Riksdagen har nämligen — sedan Kungl. Maj:t i proposition nr 28 till 1932 års riksdag hemställt om medgivande för Kungl. Maj:t att besluta om avskrivning jämväl i avseende å fordringar av sistnämnda slag — i skrivelse den 2 mars 1932, nr 64, förklarat sig icke vilja för framtiden fränhända sig beslutanderätten i fråga om avskrivningar av flottledsfonden efter dess uppläggning tillgodokomna fordringar.

I skrivelse den 8 augusti 1947 har *domänstyrelsen* hemställt om avskrivning av ett i flottledsfonden ingående fordringsbelopp av 25 246 kronor 76 öre, avseende flottlägningsplats i Öreälven. Styrelsen har härvid anfört i huvudsak följande.

Konkurrensen om kronans skogstillgångar utefter Öre älvs allmänna flottled var på sin tid svag, i väsentlig grad beroende på att tvenne virkesköpare, som ensamma disponerade det område vid flottledens mynning som lämpade sig för flottläggning av virket, kunde utestänga övriga köpare från möjligheten att tillvarata sitt utflottade virke. Efter ansökning av domänstyrelsen insynade vattendomstolen genom utslag den 30 december 1932 ett område innanför Skarsta holmar till allmän flottlägningsplats. Under målets handläggning yrkade domänstyrelsen, att jämväl de två förenämnda virkesköparnas enskilda flottlägningsplatser skulle ingå i det till allmän flottlägningsplats insynade området, men detta yrkande bifölls icke av vattendomstolen. Domänstyrelsen överklagade domstolens utslag i denna del, men Kungl. Maj:t fastställde detsamma genom dom den 22 oktober 1935. Till följd härav kommo avsevärda mängder av det i Öreälven utflottade virket att även i fortsättningen flottläggas på enskilt område.

Genom länsstyrelsens i Västerbottens län utslag den 16 november 1936 föreskrevs, att den till 29 930 kronor 80 öre fastställda anläggningskostnaden för den allmänna flottlägningsplatsen, vilken kostnad förskötterats av domänverket, skulle jämte fem procent ränta amorteras på 10 år genom en avgift av 0,12 öre per flottningskubikfot flottlagt virke. Till grund för denna amorteringsplan lades hela den i Öre älv beräknade årliga flottlagda kvantiteten, 3 000 000 flottningskubikfot, trots att såsom nyss anförts avsevärda kvantiteter flottgods alltjämt flottlades på de enskilda flottlägningsplatserna. På grund härav har amorteringsplanen för den allmänna flottlägningsplatsen icke medfört avsett resultat utan vid amorteringstidens slut den 31 oktober 1946 återstodo alltjämt — sedan hänsyn tagits jämväl till underhållskostnader — icke mindre än 25 246 kronor 76 öre oamorterade.

Trots att amorteringsplanen således icke kunnat genomföras, anser domänstyrelsen, att anläggningen varit fördelaktig genom de höjda virkespriser, som uppstått till följd av den ökade konkurrensen om virket.

Sedan den fastställda amorteringstiden numera utgått, måste antingen jämlikt § 31 flottningslagen utsträckt amorteringstid utverkas hos länsstyrelsen eller oamorterade kostnader avskrivas. Vid valet mellan dessa alternativ bör beaktas, att det virke som i fortsättningen kan bli flottlagt på den allmänna flottlägningsplatsen huvudsakligen härrör från kronans skogar. Då det sålunda främst blir domänverket som kommer att drabbas av anläggningskostnaderna om amorteringstiden utsträcker, är det tämligen betydelselöst, vilket av alternativen som väljes.

Det bör emellertid beaktas, att, om amorteringstiden utsträcker, amorteringsavgälden måste höjas avsevärt över hittillsvarande 0,12 öre per flottningskubikfot. Vid en årlig flottlagd kvantitet av 500 000 flottningskubikfot, vilken är den högsta man vågar räkna med, blir flottningsavgälden efter fem procents räntefot 0,65 öre per flottningskubikfot. Det kan befaras att en avgäld av denna storlek kommer att verka avskräckande och minska konkurrensen om kronans virke.

Med hänsyn till det anförda har domänstyrelsen ansett, att en avskrivning av ifrågavarande fordran vore fördelaktigare än en utsträckning av amorteringstiden.

I ärendet har remissyttrande den 5 september 1947 avgivits av *statskontoret*, som tillika överlämnat yttrande från statskontorets ombudsman. Såväl statskontoret som ombudsmannen ha förklarat, att intet syntes vara att erinra mot bifall till domänstyrelsens förevarande framställning.

Departementschefen. Av utredningen i ärendet framgår, att av anläggningskostnaderna för ifrågavarande flottlägningsplats, 29 930 kronor, vilka kostnader av domänstyrelsen förskotterats från flottledsfonden, ett belopp av icke mindre än 25 246 kronor kvarstår oguldet vid amorteringstidens utgång. Att så blivit fallet synes främst ha berott på att den för anläggningen fastställda amorteringsplanen förutsatt en avsevärt större kvantitet årligen flottlagt virke än som blivit fallet. Vid bedömandet av frågan, huru med flottledsfondens ifrågavarande fordran nu bör förfaras, äro två alternativ möjliga, nämligen antingen förlängning av amorteringstiden eller ock avskrivning av fordringen. Såsom domänstyrelsen i sin framställning framhållit, torde emellertid det virke, som för framtiden kan förväntas bli flottlagt på platsen, till huvudsaklig del härröra från kronans skogar. De oguldna anläggningskostnaderna synas därför, vilket alternativ som än väljes, komma att belasta domänverket. Med hänsyn härtill och då en förlängning av amorteringstiden torde förutsätta en avsevärd höjning av amorteringsavgälden för flottlagt virke, som kan befaras verka avskräckande och minska efterfrågan på kronans virke, synes enligt min mening övervägande skäl tala för att fordringen avskrives. Jag vill därför i likhet med statskontoret tillstyrka domänstyrelsens förevarande framställning. Då fråga är om en fordran, som uppkommit efter flottledsfondens inrättande, torde ärendet böra underställas riksdagens prövning. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att det torde böra övervägas, om ej bemyndigande kunde lämnas Kungl. Maj:t att avgöra ärenden av denna art i framtiden. Förslag härom torde i så fall i särskild ordning få underställas riksdagen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att Kungl. Maj:t må äga besluta om avskrivning av ett belopp av 25 246 kronor 76 öre jämte ränta, utgörande kronans fordring för anläggande av allmän flottlägningsplats i Öreälven.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hanns Otto Düselius.